

Voorwoord VII

Ten geleide 1

1 Aandacht voor ethiek en integriteit 6

- 1.1 De integriteit van het openbaar bestuur 8
  - 1.1.1 De aanzet tot het huidige integriteitsbeleid van de overheid 8
  - 1.1.2 De bedrijfsmatige overheid 9
- 1.2 'Profits and principles - does there have to be a choice?' 11
  - 1.2.1 Maatschappelijk verantwoord ondernemen 11
  - 1.2.2 Windowdressing? 18
- 1.3 Samenvatting 22

2 Ethiek en integriteit organiseren 25

- 2.1 Twee managementstrategieën: naleven en stimuleren 27
  - 2.1.1 Naleven 27
  - 2.1.2 Stimuleren 29
- 2.2 Naleven of stimuleren? 30
- 2.3 Balans: naleven waar nodig, stimuleren waar mogelijk 34
- 2.4 Factoren die integriteit beïnvloeden 36

3 Morele competentie 39

- 3.1 De zeven elementen van morele competentie 40
  - 3.1.1 Oordelen 41
  - 3.1.2 Willen 44
  - 3.1.3 Durven en kunnen 44
  - 3.1.4 Doen 45
  - 3.1.5 Verantwoorden en terugkoppelen 45
- 3.2 Dialoogvaardigheden 46
- 3.3 Morele intuïtie 48
- 3.4 Samenvatting 50

4 Scherpzinnig en creatief nadenken 53

- 4.1 Opvattingen en overtuigingen 54
- 4.2 Een typologie van vragen 59
- 4.3 Relatiegeschenken en omkoping 65
- 4.4 Denkgereedschappen 72

5 Dilemmatrainingen 80

- 5.1 Doelstellingen van de dilemmatraining 81
  - 5.1.1 Het versterken van de morele competentie 81
  - 5.1.2 Het bevorderen van een cultuur van verantwoordelijkheid 82
  - 5.1.3 Ambitieniveau 84
- 5.2 De opbouw van de dilemmatraining 85
  - 5.2.1 De karakteristieke onderdelen van een dilemmatraining 85
  - 5.2.2 'Minder regels, meer ethiek': een ethiekprogramma voor makelaars 88
  - 5.2.3 De rol van de trainer 90
  - 5.2.4 Didactische hulpmiddelen 91
  - 5.2.5 Morele emoties 92
- 5.3 Intermezzo: morele dilemma's 93
- 5.4 Primaire reacties van deelnemers 97
- 5.5 De institutionele context 100
- 5.6 Vervolgtraject 104

Literatuur 111

De auteur 116

Over de reeks *Management en ethiek* 117